

Відділ культури, національностей та релігій
Славутицької міської ради
Славутицька міська централізована
бібліотечна система

Як стати успішними батьками

Бібліографічний покажчик

Славутич 2018

Цей бібліографічний покажчик підготовлений відділом бібліотечно-бібліографічного обслуговування Загальноміського бібліотечно-інформаційного центру м. Славутича.

Покажчик містить психологічні та філософські поради для батьків, видання та статті про сімейне виховання, інтернет-ресурси, які допоможуть правильному вихованню підростаючого покоління.

Матеріал розміщений за розділами в алфавітному порядку.

Посібник розраховано на широке коло читачів.

Укладачі: Панова Л. І., Соловйова Л. О.,
Янченко О. О.

Комп'ютерний набір: Янченко О. О.

Відповідальна за випуск: Портная Н. В.

*Сім'я – це джерело, водами якого живиться
повноводна річка нашої держави.
В.О.Сухомлинський*

*Якими діти народжуються, це не
від кого не залежить, але щоб вони
шляхом правильного виховання
зробилися хорошими – це в нашій
владі.
Плутарх*

Поради батькам

Сім'я – особливий емоційно взаємодіючий осередок суспільства, в якому цементується фундамент особистості. Проблема створення щасливої сім'ї і правильного виховання в ній дітей справедливо вважається завжди актуальною.

Значну роль у вихованні підростаючого покоління відіграє школа, але формування дитини як особистості, насамперед, відбувається в сім'ї.

Діти – дзеркало життя своїх батьків. В них відбивається вся організація життя сім'ї – працьовитість, духовне збагачення і моральна чистота.

Важливі для батьків аспекти виховання

Сучасні батьки знаходяться в дуже складній ситуації. Практично всі наші вчинки та рішення про виховання дітей супроводжуються невизначеністю й сумнівами. Найчастіше

здається, що нам не вистачає знань і відповідної кваліфікації, щоби взяти на себе відповідальність за формування характеру й особистості іншої людини. Ми боїмося, що припустимось помилок, які згодом негативно позначаться на дорослому житті наших дітей.

Що ж насправді означає бути хорошими батьками? У процесі виховання всі ми помиляємося, і, незважаючи на це, у світі багато чудових, щасливих, гідних, добре вихованих людей, які вибудовують правильні міжособистісні стосунки, вміють любити і знають, що в житті головне, а що другорядне.

Ніхто з нас не є і не повинен бути ідеальним батьком або матір'ю. Таких людей просто не існує. Тому не звинувачуйте себе за те, що, виховуючи дитину, не все, що ви робите, добре й бездоганно. Однак це зовсім не означає, що не слід прагнути до кращого.

Пам'ятайте!

- Повне партнерство між батьками й дітьми не є ані можливим, ані позитивним. Хтось повинен бути капітаном сімейної команди, і краще, щоб ця роль дісталась батькам.
- Не зловживайте своєю позицією старшого та більш сильного. У процесі прийняття рішень чесно замисліться над тим, піклуєтесь ви зараз про благо дитини чи, можливо, переслідуєте власні інтереси (або реалізуєте власні потреби), оскільки вам так зручніше.
- Установлення меж необхідне для безпеки й розвитку дитини, але крім накладення обмежень їй необхідно забезпечувати емоційну підтримку, розуміння та близькість.
- Ви можете ввести необхідні істотні обмеження та правила у вигляді зрозумілої двосторонньої угоди, завіреної дитиною й вами. Вимагайте, але в той же час дозвольте своєму сину або доньці приймати частину рішень самостійно.

- Ви повинні прийняти той факт, що дитина є окремою особистістю, і надати їй стільки автономії та влади, скільки вона готова прийняти на даному етапі розвитку.

Постарайтесь:

- на кожному етапі розвитку дитини побачити її реальні потреби й відповісти на них максимально вичерпно;
- установлювати для дитини деякі кордони, бо у процесі росту й формування своєї особистості вона їх дуже потребує;
- не будьте надмірно вимогливими і не зловживайте своєю владою над дитиною, поважайте її як людину, як особистість і визнайте її право на співпрацю з вами.

Кожні батько та мати мають право:

- припускатись помилок, іноді щось плутати, не знати про всі можливі ефективні рішення;
- утратити терпіння, розлютитись, іноді відчувати гнів у ставленні до дитини;
- бути собою, реалізувати інші життєві інтереси й завдання крім того, щоби бути батьком/матір'ю;
- не дати зробити із себе «жертву», покладену на вівтар виховання дітей, відмовляючись від багатьох життєвих задоволень або задоволення своїх потреб виключно заради блага дітей.

Дорослим важко зберегти хорошу фізичну та емоційну форму, які необхідні в такій нелегкій справі, якою є виховання дитини. При цьому найбільш поширеними проблемами батьків є пригніченість, смуток, втома й занепокоєння. Але важливо розуміти, що емоційна рівновага та вміння володіти собою не є вродженими якостями, їх треба вчитись. Якщо батьки хочуть добре виховувати свою дитину, у складних ситуаціях вони повинні вміти чітко й розбірливо висловлювати свої почуття, вміти контролювати себе, свої злість і гнів. А вже коли

трапитись «вибухнути», то постаратись виплутатись з цієї ситуації, не травмуючи дитину, перетворивши її на щось позитивне, наприклад, ласкаво вибачитись перед дитиною за свою надмірно бурхливу реакцію. Для неї це буде прикладом, як треба поводитись у подібному випадку.

Поради для батьків, які хочуть щось змінити у своєму стилі виховання дитини:

- Визначте темперамент вашої дитини, її основні риси. Поспостерігайте за нею в різних ситуаціях, як вона справляється із труднощами, гнівом, як установлює соціальні контакти, яку роль відіграє у групі тощо.
- Приймайте її такою, якою вона є. Поважайте її особистість, не примушуйте робити щось всупереч її власній природі.
- Мотивуйте свою дитину. Використовуйте більше нагород, похвал, подяки й заохочень, ніж покарань.
- Поважайте самих себе. Не все, що ви запланували, буде легко здійснити. Коли ви припускаєтесь помилок, не зневірюйтеся, знайте та пам'ятайте про свої переваги й недоліки.
- Не бійтесь того, що ваша дитина перестане вас любити, якщо ви зміните щось у колишньому стилі виховання.
- Не забувайте, що одна справа – дозвіл на щось, і зовсім інша справа – поступливість.
- Будьте ввічливими, але непохитними. Створіть зрозумілу, виразну систему вимог і заборон. Тільки так дитина отримає шанс зрозуміти, чого від неї вимагають батьки.
- Установлюючи правила, одночасно пропонуйте дитині допомогу, наприклад, навчаючи її інших, загальноприйнятих форм прояву негативних емоцій.
- Покарання за порушення правил завжди здійснюйте з обережністю і спокоєм, у жодному разі не гніваючись. Не можна додатково карати дитину за те, що вона з обуренням

висловлюється про те, що їй не подобаються заборони. Вона повинна дотримуватися правил, але любити їх зовсім не зобов'язана.

Авторитет – що це таке та як його побудувати: поради батькам

Авторитет – це «щось таке» в батьках, що змушує дитину підкоритись їхній волі, щоб відчувати себе безпечно та спокійно й не мати сумнівів у тому, що слід робити і як поводитися. Для маленької дитини мати й тато – єдине джерело почуття безпеки, ті люди, які здатні вирішити будь-яку проблему й розсіяти будь-який сумнів. Батьківський авторитет впливає із самих стосунків між батьками й дітьми. У свою чергу, за безпеку, близькість та опору малюк віддячує своїм батькам некритичним поклонінням, довірою й вірою.

Так відбувається до періоду дорослішання, тобто до тієї пори, доки дитина не опанує мистецтво збору інформації й не почне аналізувати її та узагальнювати. У процесі зростання дитина зможе проаналізувати батьківську поведінку й дійти висновку, що не завжди наші вчинки бездоганні і часто ми обходимо правду стороною. Так вона починає розуміти, що тато не найсильніший, а мама не наймудріша. Але чи можна сказати, що в цей момент батьківський авторитет «засуджений на повалення з п'єдесталу»? Зовсім ні.

Аби зберегти дружні стосунки з дитиною та свій авторитет, дотримуйтеся таких рекомендацій:

- Ніколи не дуріть свою дитину. Кажіть їй правду на рівні її розуміння або зовсім її не озвучуйте, якщо думаєте, що навіть проста форма правди виявиться для дитини занадто складною або небезпечною. Скажіть: «Я обов'язково розповім тобі пізніше, коли ти трішки підростеш», це краще, ніж давати дитині відповіді, що збивають її з пантелику й викликають занепокоєння.
- Дбайте про те, щоб ваші слова не розходилися з вчинками та справами. Не робіть того, що засуджуєте, і не засуджуйте те, що робите.
- Не вдавайте, що ви щось знаєте, якщо це не так. Скажіть чесно, що ви не знаєте, але дізнаєтесь – і неодмінно дотримайтеся свого слова.
- Завжди тримайте своє слово!
- Будьте послідовними, але без фанатизму. Нехай у дитини завжди буде можливість обговорити з вами щось важливе і провести чесні переговори. Не бійтеся змінити свою думку, якщо почуєте розумні аргументи дитини.
- Сміливо висловлюйте свої погляди, але не плутайте свою думку зі спонуканнями й заборонами.
- Не бійтеся визнавати свої помилки перед дитиною й навіть вибачатись, якщо ви були не праві.
- Не будьте лицемірними й лукавими.
- Коли щось забули чи не стримали слово, не виправдовуйтеся обставинами.
- Удома не кажіть презирливо про людей, яким ви першими на вулиці подасте руку або вітаєтесь.

- Якщо дитина (незалежно від віку) розмовляє з вами серйозно, уважно вислухайте її й серйозно дайте відповідь.
- Ніколи не висміюйте дитину й не ставайте на бік її опонента, особливо у присутності однолітків.

<https://childdevelop.com.ua/articles/upbring/488/>.

Сайт «Розвиток дитини»

Література для батьків

Біблія або Книги Святого Письма Старого і Нового заповіту. – Євангельсько-Лютеранська Місія – думки про віру, 1988. –1523 с.

Гресь А. 100 батьківських «чому»: Відповідає психолог / А. Гресь; худ. Є. А. Мартиненко. – Харків: Вид. група «Основа», 2008. – 208 с. – (Для турботливих батьків).

Енциклопедія батьківства: Посібник із сімейного виховання / Заг.ред. Є. І. Коваленко, С. В. Кириленко. – К.: КНТ, 2008. – 592 с.

Корнієнко С. Родинне дозвілля у початкових класах: Навчально-методичний посібник / С. Корнієнко, С. Корнієнко. – 2-е вид., переробл. і доповн. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 160 с.

Корчак Я. Как любить ребенка: Книга о воспитании / Я. Корчак; пер. с польск. – М.: Политиздат, 1990. – 493 с.: ил.

Кузьмінський А. І. Педагогіка родинного виховання: Навч. посіб. / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К.: Знання, 2006. – 324с. – (Навчально-методичний комплекс з педагогіки).

Курсінка Мері Шіді Виховання надзвичайної дитини: Порадник для батьків надто активних, емоційних, вразливих,

чутливих і наполегливих дітей / Мері Шіді Курсинка; пер. з англ. Ольга Синиця. – К.: Наш формат, 2018. – 432 с.

Ле Шан Э. Когда ваш ребенок сводит вас с ума / Э. Ле Шан; пер. с англ. – М.: Педагогика, 1990. – 272 с.

Лопатіна О. О. 50 років про чесноти: Для занять із дітьми середнього шкільного віку / О. О. Лопатіна, М. В. Скребцова. – Харків: Вид. група «Основа», 2008. – 287 с. – (Етика).

Лопатіна О. О. Родинне виховання. 32 уроки доброти / О. О. Лопатіна, М. В. Скребцова. – Харків: Вид. група «Основа»; «Тріада+», 2007. – 160 с.

Майбутнім першокласникам: Книга для читання дітям шостого року життя / А. А. Ємець та ін.; заг. ред. О. В. Джежелей. – Харків.: Основа, 2007. – 320 с.

Маркуша А. М. Книга для сыновей и пап / А. М. Маркуша. – М.: Педагогика, 1990. – 176 с.

Михайленко Н. Я. Как играть с ребенком / Н. Я. Михайленко, Н. А. Короткова. – М.: Педагогика, 1990. – 160 с. – (Педагогика – родителям).

Мудрость воспитания: Книга для родителей / Сост. Б. М. Бим-Бад, Э. Д. Днепров, Г. Б. Корнетов. – 2-е изд., доп. – М.: Педагогика, 1989. – 304 с. – (Б-ка для родителей).

Никитин Б. П. Мы, наши дети и внуки / Б. П. Никитин, Л. А. Никитина. – 3-е изд., доп. – М.: Мол. гвардия, 1989. – 303 с.

Пича В. М. Радость семейного общения. – К.: Рад. школа, 1991. – 191 с. – (Семья и общество).

Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка. Практикум: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т. І. Поніманська., І. М. Дичківська. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2004. – 352 с.

Праздник в семье: У ребенка день рождения / Сост. Н. И. Москаленко, Т. Н. Шило. – Минск: Беларусь, 1998. – 168 с.

Спок Б. Разговор с матерью / Б. Спок; пер. с англ. Д. Ю. Азарова. – СПб: Лениздат, 1992. – 176 с. – (Библиотека молодой семьи).

Старец Паисий Святогорец. О семье христианской / Старец Паисий Святогорец. – К.: Киево-Печерская Успенская Лавра, 2008. – 36 с.

Филипчук Г. Знаете ли вы своего ребенка?: Книга для родителей / Г Филипчук; пер. с польск. – 4-е изд., доп. – М.: Прогресс, 1989. – 400 с.

Ханхасаева И. Н. Растет дочка, растет сын / И. Н. Ханхасаева. – М.: Педагогика, 1991. – 240 с.

Черепанова С. О. Філософія родознавства / С. О. Черепанова; передм. проф. В. Г. Скотного. – К.: Т-во «Знання», 2007. – 460 с.

Чуб Н. В. Про що ти думаєш, малюче?: Довідник для батьків дитини від 0 до 1 року / Н. В. Чуб. – Харків. : Вид. група «Основа», 2007. – 96 с. – (Для турботливих батьків).

Чуб Н. В. Чомучка для батьків. Дитячі «провокації» у питаннях і відповідях / Н. В. Чуб. – Харків: Вид. група «Основа», 2008. – 159 с.:іл. – (Для турботливих батьків).

Щербакова К. Й. У сім'ї росте дитина / К. Й. Щербакова, Г. І. Григоренко. – К.: Освіта, 1995. – 240 с.

Статті

Сімейний кодекс України. Кодекс України від 10 січня 2002 року № 2947-III: Офіційний текст зі змінами та доповненнями станом на 31 серпня 2018 року // Кодекси України. – 2018. – № 9. – 138 с.

Ильина Н. В. Кем быть? Каким быть?: Как помочь ребенку (подростку) выбрать «свою жизнь»? // Библиотека. – 2003. – № 2. – С. 57.

Конфлікт у школі: Як допомогти дитині налагодити стосунки у шкільному колективі // Порадниця. – 2018. – 4 жовтня. – С. 6.

Рощина Л. Проблема сімейного виховання у педагогіці Макаренка / Л. Рощина, Л. Корбань // Наука, релігія, суспільство. – 2011. – № 2. – С. 112-115.

Терн Г. Дитячі сварки: Чи варто втручатися у суперечки між дітьми і втихомирювати бійки / Г. Терн // Жінка. – 2018. – № 9. – С. 38.

Інтернет-ресурси

20 порад як правильно виховувати дитину: школа молодих батьків [Електронний ресурс] // Coral Travel. – Режим доступу: <https://coralfamily.ua/blog/20-porad-yak-pravilno-vihovuvati-ditinu-shkola-molodih-batkiv>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 23.04.2018).

6 порад від психологів Гарварду як виховувати дітей [Електронний ресурс] // Мізки.com. – Режим доступу: <https://mizky.com/article/119/6-porad-vid-psihologiv-garvardu-ak-vihovuvati-ditei>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 23.04.2018).

Психолог: Як спілкуватися з дитиною [Електронний ресурс] // Бучанська спеціалізована загальноосвітня школа I-III ступеню № 5 з поглибленим вивченням іноземних мов. – Режим доступу: <https://www.inter-logos.org/index.php?newsid=83>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 23.04.2018).

У яких батьків виростають щасливі та успішні діти [Електронний ресурс] // Мізки.com. – Режим доступу:

<https://mizky.com/article/11/u-yakyykh-batkiv-vyrostayut-shchaslyvi-ta-uspishni-dity>. – Назва з екрану. – (Дата звернення 23.04.2018).

Правильне спілкування дітей і батьків [Електронний ресурс] // Розвиток дитини. – Електр. дані – Режим доступу: **<https://childdevelop.com.ua/articles/psychology/175/>**. – Назва з екрану. – (Дата звернення 23.04.2018).

Поради батькам про виховання підлітка [Електронний ресурс] // Розвиток дитини. – Електр. дані – Режим доступу: **<https://childdevelop.com.ua/articles/upbring/430/>**. – Назва з екрану. – (Дата звернення 23.04.2018).

Поради мудрим батькам: 50 фраз, які хоче чути дитина [Електронний ресурс] // Медіа-хаб «твоє місто». – Електр. дані – Режим доступу: **<http://tvoemisto.tv/news/porady-mudrym-batkam-50-fraz-yaki-hoche-chuty-dytyna-72320.html>**. – Назва з екрану. – (Дата звернення 23.04.2018).

Рекомендації та поради батькам [Електронний ресурс] // Комунальний заклад «Лютівська гімназія». – Електр. дані – Режим доступу: **<http://lyutivka.edu.kh.ua/doshkilnij-pidrozdil/rekomendacii-ta-poradi-batjkam/>**. – Назва з екрану. – (Дата звернення 23.04.2018).

Зміст

Поради батькам.....	3
Література для батьків.....	10
Статті.....	12
Інтернет-ресурси.....	13

